

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Místní akční plán vzdělávání pro Hlučínsko západ CZ.02.3.68/0.0/0.0/15_005/0000292

Zápis z jednání pracovní skupiny

„Udržení a rozvoj regionální identity“

ze dne 07. 06. 2016 na OÚ v Bolaticích

V úvodu byli všichni přítomní přivítáni stran projektové manažerky a seznámeni s postupem prací - s akcentem na aktuální stav - na MAP pro Hlučínsko-západ. Byl představen hlavní účel setkání a nastíněn jeho program; následně bylo slovo předáno p. Radimu Lokočovi, jenž se ujal moderování diskuze. Na začátku však uvedl, že je prve potřeba vymezit samotný pojem *regionální identita* (RI), následně se zamyslet, jaké kroky byly v minulosti v rámci tématu provedeny, co postrádáme, stanovit si cíle a přistoupit k jejich prioritizaci, a to zejm. v návaznosti na vzdělávání dětí a žáků do 15 let. Současně dodal, že se PS účastní zástupci různých zájmových oborů a skupin, jež mohou téma obohatit rozličnými pohledy na věc. Ještě před vyčleněním pojmu RI byli účastníci požádáni, aby se jednotlivě představili.

V rámci této fáze bylo stran přítomných, zvláště p. Evou Juráškovou z CVČ Kravaře, poznamenáno, že udržování tradic tzv. vážne a stojíme před otázkou, jakým způsobem předat tradice a zvyklosti dalším (mladším) generacím, jak je zaujmout, resp. předávat tradice v novém (poutavém) hávu. Mladé lidi tradice a aktivity s nimi spjaté příliš nezajímají, tíhnou spíše k pasivní zábavě v podobě „sezení“ u počítače. Pan Neminář z Muzea Hlučínska (MH) stručně představil hlavní náplň MH, ke které patří zejm. péče o region. tradice, kultivaci, podněcování myšlení a uvědomění si příslušnosti k regionu, poznání území a konkrétními činnostmi směřovat k tomu, aby místní, zvláště mladí lidé k území zaujali, pokud možno, skutečně citový vztah a pouze (slepě) nereprodukovali po vzoru ostatních, že jsou (nikoli cítí se být) lokálními patrioty. Doplnil, že MH vyvíjí aktivity pro všechny věkové kategorie, současně tyto mají široký přesah a pokrývají rozličné oblasti poznání, což je (komplexní) cesta, jak poznat daný region. Lekce / semináře organizují pro širokou veřejnost i školy - MŠ počínaje a VŠ konče.

Paní Jurášková z CVČ Kravaře v souvislosti se zmíněným širokospektrálním zaměřením MH dodala, že v Kravařích funguje myslivecký kroužek, který zaznamenává velký úspěch mezi dětmi. Vedoucí kroužku děti seznamuje nejen s daným tématem, ale rovněž celým okolím Kravař, krajinou, zajímavými místy i rostlinami a plodinami.

Po prezentaci účastníků PS bylo přistoupeno k avizovanému vymezení pojmu RI, kdy účastníci vyjmenovávali aspekty, které jim pojem RI asociuje (tj. co pro ně RI znamená).

Pozn.: Aspekty jsou na tomto místě (pro přehlednost) prezentovány formou výčtu:

- *Folklor, lidová kultura*
- *Tradice*
- *Historie*
- *Rodina*
- *Architektura*
- *Osobnosti a (pozitivní / negativní) osudy, které nás ovlivňují*
- *Orální historie, nářečí*
- *Víra, jež souvisí s tradicemi (-> např. poutě...)*
- *Dávné i současné lokální umění – malíři, spisovatelé.* V tomto ohledu paní Jurášková doplnila, že např. besedy v knihovně se spisovateli mají u dětí značný úspěch a osobní interakce s autory navíc podněcují zájem o koupi jejich knih stran dětských účastníků.

P. Neminář spolu s p. Lokočem poznamenali, že téma RI je příhodné zastřešit právě oblastí školství, potažmo vzděláváním, jež lze vnímat jako nejsnazší a nejrychlejší prostředek k naplnění vytyčených cílů. Na školách se mohou témata dětem dostat tzv. lépe pod kůži, mohly by znát alespoň kánon; navíc se jedná o obligatorní, nikoli fakultativní vzdělávací zařízení, jakým je např. SVČ, kde záleží čistě na dětech, potažmo jejich rodičích, zda se daného kroužku či akce zúčastní nebo ne.

P. Lokoč v této souvislosti dodal, že se již pár let přetřásá možnost vytvořit (materiály pro) **vlastivědu pro děti**, avšak prozatím nenastal vhodný čas. Právě projekt MAP by mohl téma opětovně otevřít, příp. tento pomoci realizovat za kooperace s místními pedagogy. Následně shrnul úvodní fázi setkání PS, deklaroval, že jsme si stanovili, co pro nás RI znamená v konkrétních fenoménech, jež na nás působí a vyzval k zamyšlení nad aktivitami, které se na Hlučínsku realizují a tyto posoudit, resp. zhodnotit, které z aktivit lze označit za úspěšné, které za méně úspěšné či (méně) poptávané, zanikající apod.

Slova se ujala paní Ludmila Robenková z Odboru školství MěÚ v Kravařích. Poznamenala, že jednou z největších lokálních akcí je bezpochyby Kravařský odpust, jenž se primárně vázal k víře, avšak

v posledních letech se jedná spíše o ryze komerční záležitost. Místní vědí, že je odpust spjat s patronem tamního kostela, ale ona tradiční akce (rok od roku) nepřináší v zásadě žádné další poznání, navíc samotné děti vědí čím dál méně, že je odpust spojen s osobou sv. Bartoloměje. Paní Jurášková doplnila, že se v rámci oficiálního nedělního programu (po mši svaté) koná průvod městem spolu s vystoupením mažorettek, ale tím návaznost na tradice končí. P. Stromská za folklorní soubor Burianky doplnila, resp. připomněla, že zatímco takové akce jako Vánoce či Velikonoce na zámku v Kravařích jsou provázeny (a provázány) programem s dobovou tematikou - stejně tak výrobky, které se na místě prodávají, reflektují tematiku i místní specifika - Kravařský odpust doprovází spíše celkový „komerční“ trend a tradice včetně dobového programu a lokálních produktů jdou tzv. stranou.

P. Robenková v souvislosti se vzpomínanou vírou zmínila, že nový pan farář v Kravařích pořádá pravidelná setkání pro farníky s názvem Hovory o víře – vždy na aktuální téma včetně období Vánoc a Velikonoc a zacílením na zdejší oblast. Navíc dodala, že je farní stodola využívána i pro jiné kulturní a vzdělávací akce a otevírá se prostor pro její využití pro akce zaměřené na děti jakožto cílovou skupinu. Paní Jurášková navázala na řečené a dodala, že zámek v Kravařích lze považovat za velký dar - spousta akcí pro děti pořádaných CVČ se přesouvá do zámeckých prostor, neb akce tímto dostávají zcela nový rozměr a atmosféru. Nedávno se v areálu zámku konal **týden s tematikou alchymie** (akce organizovaná CVČ a kulturním odborem MěÚ Kravaře), přičemž byl zaznamenán ohromný zájem stran škol, organizátoři dokonce pro velký zájem nebyli schopni pokrýt poptávku. P. Robenková dodala, že je spousta významných kulturních akcí realizována právě v prostorách zámku, v jedné místnosti se nachází došková chalupa, kde se konají např. besedy u peřa a aktivita tak nabývá na autentičnosti.

P. Lokoč označil uvedené za velmi **dobry model, jenž by bylo možné aplikovat v rámci síťování škol na území mikroregionu Hlučínska**. Jedna obec by mohla zorganizovat určitou tematickou akci pro několik dalších škol v okolí, následně by jiná obec (škola) pozvala a zorganizovala obdobně zaměřenou aktivitu, čímž by děti mohly pravidelně poznávat specifika zdejších obcí a zajímavá místa a památky. Pan Neminář doposud uvedené a zvláště skutečnost, že na základních školách výuka dějepisu končí zpravidla druhou světovou válkou, resp. zač. 20. století, nedostane se na moderní světové a české dějiny, natož dějiny o lokalitě dětem blízké, shrnul spojením kurikulární problém. Podle p. Lokoče zde padla řada dobrých příkladů a témat pro školy v území, **otevírá se možnost pro tzv. meziškolní projekty** (např. zaštitěné stran Muzea Hlučínska). Připomněl, že se v Oldřišově nachází vysázený park s místními odrůdami, tzn. že by **jedna z akcí mohla být zaměřena přírodovědně**.

P. Robenková připojila **návrh na (např.) stezku po zdejších lomech či (kozmetických) loukách.**
P. Jurášková doplnila, že v dohledné době (10.6.) bude v Kravařích za spolupráce města a místní farnosti uspořádána akce s názvem **Kapličky plné příběhů.** Kaple a kostely města budou od 17:00 do 20:00 otevřeny a bude se v nich provádět, akce bude zakončena na zámku. Každý, kdo trasu absolvuje dle plánu, dostane na zámku malý kvíz, kolik si z exkurze zapamatoval a může soutěžit o ceny.

Rovněž připojila poznámku, že je posun v preferencích, včetně zájmu o místní oblast a její aspekty, závislý na věku a v případě dětí je nutné **pamatovat na poutavou formu aktivit.** Navíc zaznamenáváme i změny v mezigeneračních vztazích, v minulosti byla běžná (bezplatná) výpomoc starším spoluobčanům, sounáležitost, což je dnes spíše vzácné. Přítomní se shodli, že velmi významnou, doslova stěžejní roli hraje **přístup v rodině a samotný zájem a vedení rodičů k rozvoji sounáležitosti s regionem.** Obdobné, jak uvedla p. Stromská, je to i v případě **pedagogů.** Dle jejího vyjádření **záleží na vyučujících a jejich uvážení, jakým způsobem výuku dětem zpestří.** V minulosti do výuky pozvala (v návaznosti na probíranou látku) místního včelaře, u jiné příležitosti absolventy oboru Historie na SLU v Opavě. Uvedené uzavírá tím, že záleží na tom, **co pedagogové chtějí realizovat, jakou mají invenci a přístup.**

Následně p. Lokoč vyzval přítomné k úvaze o aktivitách, které by se mohly do budoucna realizovat. Přítomní se shodli, že slabými místy jsou, v obecné rovině, **finance,** resp. **stabilnější finanční prostředky** a přirozeně i **přístup pedagogů,** resp. **zájem o zapojení se do aktivit.** P. Neminář v této souvislosti uvedl jeden příklad dobré praxe za území Hlučínska-východ. Jedná se o projekt **Prajzská - místo, kaj meškam,** což je celoroční projekt, jenž se táhl napříč školními předměty (mj. realizovány i besedy s pamětníky). P. Lokoč uvedl, že dlouhodobě s kolegy zvažují **vydání publikace o zdejších kostelích,** otázkou zůstává, jakým způsobem a jakou měrou zapojit do obdobné tematiky děti. P. Stromská navrhla **zapojení dětí v rámci výtvarné výchovy a možnost vytvoření knihy dětských kreseb** s výkladem stran erudovaných osob.

Paní Robenková také připomněla **sbírku uměleckých fotografií lokálních objektů, vč. sakrálních staveb známého fotografa Jiřího Turka,** jenž by se daly rovněž určitým způsobem využít, resp. bylo by možné s těmito pracovat pro školní účely. P. Neminář zmínil možnost obdoby projektu **Zmizelí Sousedé,** kdy by děti rovněž **sbíraly materiály např. o místních památkách, mapovaly události, osudy místních občanů apod.** P. Stromská doplnila zmíněné o možnost **plnění úkolů na jednotlivých stanovištích,** ať se bude jednat o linii historickou, kulturní či přírodovědnou; v případě dlouhodobější akce možno plnit (kontinuálně) i několik úkolů během odpoledne. P. Neminář navrhl, že by **školy**

mohly mezi sebou navzájem soutěžit, p. Stromská pak, že by děti sbíraly body samy za sebe nebo pro svou školu (mj. např. doplňování tajenky). Což, jak dodala p. Jurášková, pomůže současně utužit dětský kolektiv a dále navrhl, že by bylo vhodné (s ohledem na jejich hojně využívání stran dětí a žáků) **využít rovněž nové ICT technologie, GPS** – děti by si např. některé informace mohly dohledat na internetu.

Akce by se konaly v různých obcích, krajinách, děti a žáci by měli možnost poznat zajímavá místa, a to v rámci výuky či volného času. Motivací pro děti by měla být určitá hmotná výhra pro školu / třídu; všichni přítomní se shodli, že je nutné děti určitým (atraktivním) způsobem namotivovat. P. Lokoč zmínil místa typu **suché poldry, skanzen lidových tradic, „Pinkadélko“, hřebčín Albertovec a jiné.** Využití by se na meziškolní úrovni mohly rovněž **okruhy po různých zajímavostech pana J. Kubačky;** navíc jsou obdobné aktivity vhodné i pro - v současné době aktuální - **tematiku sakrálních staveb;** např. měsíc kostelů (děti budou sbírat razítka, k dispozici budou mít pracovní list). P. Neminář poukázal, že **děti budou získávat nové kompetence, poznatky a osvojí si různá toponyma, přičemž, jak doplnila p. Jurášková, bude zahrnut i rozvoj praktických dovedností.** P. Neminář návrhy shrnul jako zajímavý přístup, který by děti mohl zaujmout, navíc se dle jeho slov dá model uplatnit napříč různými oblastmi, přičemž nesmíme opomenout aspekt opakovatelnosti a efektivity.

P. Lokoč účastníkům pracovní skupiny donesl na ukázkou **Zábavnou vlastivědu** (Poodří) s tím, že by podobný **pracovní sešit mohl vzniknout rovněž na Hlučínsku.** Otázkou je, zda zde existuje poptávka po obdobných materiálech a zda má smysl se této aktivitě věnovat. Reakce přítomných byla zcela jednoznačná – vlastivěda je oblastí, v níž se otevírá prostor pro zdokonalování a nabývání nových znalostí napříč věkovými kategoriemi (- > pozn. vč. možnosti zapojení rodičů, prarodičů). Stěžejní je v tomto ohledu interpretace a způsob předání informací.

P. Neminář uvedl, že MH již činí konkrétní kroky pro zlepšování povědomí o regionu, do budoucna mají vizi „neuzavírat se“ pouze do prostor muzea (- > záporů pro školy typu cenová dostupnost, doprava, výukové hodiny apod.), avšak realizovat projekt typu **„muzeum do škol“**, což bylo označeno za skvělou příležitost, jak rozvinout a převést teorii do praxe. Každá škola by navíc mohla disponovat určitou **sadou didaktických pomůcek**, některé by bylo možno sdílet. Nutné jsou však dle všech přítomných finanční prostředky - mohla by se vyrobit **řada materiálů / předmětů s didaktickým využitím**, současně by zde mohl fungovat **člověk či skupina osob, kteří by se ujali doprovodného programu**, výkladu na školách a měli na starost konkrétní využití a představení pomůcek. **Na Hlučínsku jsou lidé, dle slov p. Nemináře, schopni se sjednotit a přistoupit k realizaci nových věcí;** máme spoustu nápadů, nechybí ani vůle – to, co ale chybí, jsou finance, resp. sponzoři.

P. Lokoč doplnil uvedené o možnost vytvoření **materiálů s komiksovými prvky**, příp. **rozvinout práci s dramatickou výchovou**. V této souvislosti členy PS seznámil s česko-polským projektem (2 roky nazpátek), do kterého byla zapojena obec Oldřišov a polská příhraniční města a obce. Žáci z jednotlivých škol hráli divadlo, na „oldřišovské“ straně byly dramaticky ztvárněny 3 místní pověsti. Jedním z (dalších) nápadů na meziškolní spolupráci by tak mohl být **festival či přehlídka divadelních kusů / souborů s možností dramatizace tradičních pověstí či vybraných úryvků z historie**.

Do diskuze se následně zapojil další (nově příchozí) člen PS, pan Hiltavský. Uvedl, že hlavní náplní Pražské ambasády, kterou zde zastupuje, jsou česko-polské aktivity, které realizují více než 10 let, zvláště pak s akcentem na česko-polskou otázku a mládež. Z aktivit pro mládež byly připomenuty:

- *tábory* – > pokaždé vzdělávací tábory s tematikou zdravotní výchovy, přírodopisu či historie, přičemž vždy spojeny s územím Hlučínska
- *divadelní aktivity spojené s Hlučínskem*
- *udržování tradic* (Velikonoce / Vánoce)
- *sportovní aktivity* – v současné době připravovány česko-polské meziškolní závody v plavání realizované ve spolupráci s polským městem Kietrz

P. Hiltavský uvedl, že je cílem Pražské ambasády pomáhat rozvíjet oblasti, ve kterých evidují nedostatek aktivit. Navíc již za roky existence mají vybudovanou síť kontaktů na polské straně a oplývají cennými zkušenostmi. Za posledních 5 let uspořádali cca 75 akcí, přičemž návštěvnost se pohybuje okolo 5 tis. osob. Co se týče koncepce tábora – jeden z těchto byl inspirován obdobím druhé sv. války na Hlučínsku, kdy tudy projížděly transporty do Osvětimi; trať je dnes přerušena. Děti tedy měly za úkol „domalovat“ chybějící koleje (= prvek autentičnosti), přičemž vždy v určitém místě pomáhala i konkrétní obec – starostové účastníky táborů přivítali a zmínili zajímavosti o obci. Akce tohoto typu jsou tedy podloženy historickými fakty a pomáhají formovat povědomí o zdejšímu regionu i útrapách místních během těžkých období minulosti. Náměty na aktivity a způsob, jak akce koncipovat, čerpají z publikovaných materiálů ředitelky jedné z polských ZŠ, p. Lydie Raampaly, která se dlouhodobě věnuje historii Hlučínska a Slezska a která dává inspirativní podněty pro realizaci jednotlivých akcí.

P. Lokoč zmínil rovněž **možnost realizace aktivit spojených s tradičními pokrmy na Hlučínsku, mj. např. pečení perníků v bolatickém skanzenu**. P. Stromská doplnila, že by bylo možné všechna zmíněná **témata a nápady realizovat v rámci ITV** (určitý soubor hodin v rámci ČJ, Vv, Hv apod.). **Z vlastní zkušenosti a praxe zmínila např.** psaní pohledů kamarádům, které děti poznaly o prázdninách (ČJ), v rámci Hv se děti naučily písničku o Bolaticích, v hodinách Vv tvořily návrh centra

obce Bolatice, během matematiky se např. dozvěděly, kolik zdejší sedláci sklízeli obilí. V rámci vlastivědy pracovaly s mapou Bolatic – poznávaly, kde a kolik kaplí a dalších objektů se v obci nachází, chodili společně na vycházky aj. Dodala, že je tento koncept zcela **ideální pro učitele na nižších stupních ZŠ**, avšak vždy záleží na konkrétním vyučujícím, zda bude chtít část hodin věnovat lokálním specifikům a místu, kde se děti narodily a kde žijí.

P. Lokoč se dotázal, kam by p. Stromská chtěla soubor Burianky do budoucna posunout, resp. zdá má nějakou vizi, kterou by si přála realizovat. P. Stromská uvedla, že by byla velmi ráda, pokud by se podařilo **obnovit vánoční koledování či velikonoční klepačování** – chodit po obci, poděkovat např. představitelům obce apod.; na určitém místě zorganizovat např. hodinové pásmo věnované velikonoční / vánoční tematice na Hlučínsku (pozn.: obdoba možná rovněž přímo v areálu školy) P. Hiltavský návrh kvitoval – dodal, že by se mohl **zorganizovat výjezd do jiných (i polských) obcí**, např. klepačování přímo v ulicích vesnice, což by si tamní lidé zapamatovali pravděpodobně mnohem více nežli tradiční vystoupení v kulturním domě (= rozměr autentičnosti, zapamatovatelnosti). Rovněž dle vyjádření p. Nemináře je skupina na nižším stupni tvárnější, avšak souhlasí, že závisí na tom kterém učiteli a jeho přístupu.

P. Lokoč se přítomných otázal, zda mají nápad, jakým způsobem / formou dětem přiblížit tradice / téma RI. Dle p. Stromské se jako ideální jeví **interaktivní forma**, např. **ukázka ze života dítěte ve 20. - 30. letech** (komentáře k fotografiím, hraná audio či audiovizuální ukázka), **60. / 70. / 80. let včetně porovnání se současností**. P. Lokoč dále navrhl tzv. **„křižovatky“**, tj. pomyslně děti přenést např. do konce 40. let a prožívat osudy místních obyvatel (autentickým) rozhodováním se v kontextu dané doby. P. Neminář dodal, že by uvedené mohlo fungovat **na principu kinoatomatu**, neb z příkladu dobré praxe (přímo v jedné ZŠ na Hlučínsku) již vědí, že má obdobný projekt u dětí velký úspěch a během přestávky tráví čas u těchto obrazovek namísto jiných aktivit. Dle p. Lokoče možno uvážit rovněž **aplikace s audio / hranými obrázky**, což je pro děti bližší než běžná kniha, alternativně se nabízí již avizované komiksové zpracování.

P. Hiltavský zmínil také **možnost her na způsob geo-cachingu** (oblast historie či např. varhanářství) **včetně pracovního listu s úkoly**. Nutným předpokladem, jak dodal, je však podpora stran místních škol (ředitelů), optimální uplatnění vidí v rámci výuky **vlastivědy**. **V budoucnu je vhodné zaměřit se na aktivity, jež budou podpořeny většinou místních aktérů vzdělávání, a tyto dále rozvíjet**. P. Lokoč připojil **možnost realizace projektů na úrovni SOH**, dále připomněl, že didaktické pomůcky mohou být financovány prostřednictvím MAS Hlučínsko, resp. projektů spolupráce. Je třeba mít na paměti, že některé návrhy projektů osloví pouze část škol v území, i tato možnost se však jeví vhodná

a přínosná. Projekty možno zaštitit stran Pražské ambasády, jež, jak bylo řečeno, disponuje sítí kontaktů, členové jsou navíc znalí polského jazyka, jenž je podstatný pro správné pochopení pravidel her. P. Hiltavský připojil poznámku z vlastní praxe, kdy má řada ředitelů obavy z komunikace s protějšky v polském jazyce a projektům se tedy vyhýbají. Velmi se navíc osvědčila přítomnost tlumočnicka při dětských aktivitách, kdy je správné pochopení pravidel krucální.

V závěru připojil návrhy na motta a hesla vize zastřešující strategický rámec MAP:

- 1) *Stabilní žák v nestabilním prostředí***
- 2) *Žák připravený na změny prostředí***
- 3) *Změny prostředí jako výzva a příležitost v oblasti vzdělávání a rozvoje žáků na Hlučínsku***
- 4) *Rozvoj jako příležitost pro žáky i učení.***
- 5) *Rozvoj je pro výuku žáků výzvou***